

Chambre des Représentants

SESSION EXTRAORDINAIRE 1961.

8 NOVEMBRE 1961.

PROPOSITION DE LOI

relative à l'assimilation aux agents temporaires de l'Etat belge, des agents temporaires de l'ex-Ministère des Affaires Africaines.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Les lois du 27 juillet 1961 octroient divers avantages aux membres du personnel de carrière, de l'Administration d'Afrique, aux agents de complément et aux agents des organismes parastataux du Congo, dont la carrière a pris fin par suite des événements.

Ces mesures, prises en exécution de la déclaration gouvernementale du 13 janvier 1959 ne constituent qu'une exécution partielle des promesses de garanties contenues dans cette déclaration qui fut approuvée à l'unanimité par la Chambre et le Sénat.

Elles laissent sans solution la situation, particulièrement précaire, des agents temporaires de l'ex-Ministère des Affaires Africaines.

Le personnel administratif de ce Département, bien que peu nombreux, comprend une proportion très importante d'agents temporaires affectés à des emplois permanents. Nombre de ceux-ci sont des anciens agents de l'administration d'Afrique, qui ont été soit relevés de leurs fonctions au Congo pour cause d'inaptitude physique au service en pays tropicaux, soit contraints de rentrer en Belgique pour des motifs familiaux.

En effet, le recrutement de personnel par la voie du Secrétariat Permanent de Recrutement du Personnel de l'Etat a été nul pendant de très nombreuses années. Les fonctions vacantes ont été attribuées à des agents, à charge du budget colonial, en raison de leur formation particulière, des preuves de leurs capacités données par les diplômes qu'ils détiennent et par leurs services en Afrique, de leur compétence spéciale et de leur connaissance des questions coloniales. Le Ministère fut ainsi étoffé essentiellement par ces agents.

La plupart d'entre eux remplissent les conditions formelles, de grade, d'ancienneté et de diplômes imposées par

Kamer van Volksvertegenwoordigers

BUITENGEWONE ZITTING 1961.

8 NOVEMBER 1961.

WETSVOORSTEL

betreffende de gelijkstelling van het tijdelijk personeel van het vroeger Ministerie van Afrikaanse Zaken met het Belgisch tijdelijk Rijkspersoneel.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De wetten van 27 juli 1961 kennen het beroepspersoneel van het Bestuur in Afrika, de aanvullingsambtenaren en het personeel van de parastatale instellingen in Congo wier loopbaan ingevolge de gebeurtenissen werd stopgezet, verscheidene voordelen toe.

Deze maatregelen werden getroffen ter uitvoering van de regeringsverklaring van 13 januari 1959, doch zij lossen slechts gedeeltelijk de beloofde waarborgen in, die vervat waren in de verklaring, welke eenparig door Kamer en Senaat werd goedgekeurd.

Zij hebben geen oplossing gegeven aan de bijzonder wankel toestand van het tijdelijk personeel van het vroegere Ministerie van Afrikaanse Zaken.

Het administratief personeel van dit Departement is niet talrijk, doch telt in verhouding vrij veel tijdelijke ambtenaren die een vaste post bekleedden. Velen onder hen zijn vroegere ambtenaren van het Bestuur in Afrika, die uit de dienst in Congo ontslagen werden omdat zij fysisch niet meer geschikt waren voor de dienst in de tropische gewesten of wel om familiale redenen genoodzaakt werden naar België terug te keren.

Gedurende zeer vele jaren immers werd er geen personeel aangeworven door het Vast Secretariaat voor Werving van het Rijkspersoneel. De vacante betrekkingen werden ten laste van de begroting van de kolonie toegekend aan ambtenaren wegens hun bijzondere vorming, de bewijzen van hun bekwaamheid blijkend uit diploma's en uit de diensten welke zij in Afrika gepresteerd hadden; van hun bijzondere bevoegdheid en van hun kennis van de koloniale aangelegenheden. Dit verklaart waarom het personeel van het Departement hoofdzakelijk uit deze ambtenaren was samengesteld.

De meesten van hen vervullen de formele voorwaarden inzake graad, dienstjaren en diploma's, opgelegd door het

l'arrêté du Régent du 3 mai 1948, pris en exécution de l'article 19 du statut des agents de l'Etat pour être nommés agents de l'Etat à titre définitif. Ils ont d'ailleurs été recrutés pour l'Afrique, par le Secrétariat Permanent de Recrutement du Personnel de l'Etat, par concours organisés dans des conditions comparables à celles qui sont appliquées aux concours de recrutement du personnel des administrations métropolitaines, avec application des règles contenues dans les dispositions des lois des 3 août 1919 et 27 mai 1947 relatives aux droits de priorité pour l'accès aux emplois publics des anciens combattants et assimilés. Et cependant, ces dernières dispositions ne devaient pas obligatoirement être appliquées, puisqu'il s'agissait d'emplois qui, par leur nature, exigeaient des garanties particulières qui devraient être laissées à l'appréciation souveraine de l'autorité qui nomme (article 5, alinéa 2, des lois coordonnées des 3 août 1919 et 27 mai 1947).

Malheureusement pour eux, la situation s'est profondément modifiée. L'accession du Congo à l'indépendance a eu pour effet de réduire le besoin de spécialistes des questions coloniales. Et la suppression du Département a automatiquement annulé les places encore vacantes. En outre, l'arrêté du Régent du 3 mai 1948 a été modifié à l'égard des agents de première catégorie : ne pouvant plus être invoqué pour les nominations au grade de début, il devient pratiquement inapplicable.

Bien plus, n'ayant pas été engagés selon les règles prescrites par le statut des agents temporaires, les dits agents ne remplissent pas les conditions réglementaires pour être transférés dans d'autres départements.

L'issue est donc inéluctable. A défaut d'une mesure générale de régularisation, la liquidation, en cours, du département des Affaires Africaines jettera sur le pavé, sans emploi, des pères de famille dont beaucoup ont dépassé la limite d'âge pour la participation aux concours de recrutement organisés par le Secrétariat Permanent de Recrutement du Personnel de l'Etat, tandis que les agents temporaires réguliers y sont admis quel que soit leur âge.

Ainsi est-il infiniment regrettable qu'à l'occasion de la promulgation des lois du 27 juillet 1961, aucune mesure n'ait été prise en faveur de ces agents. Ils sont tous cependant, et en réalité, des agents de l'Administration d'Afrique, à l'instar de ceux qui font l'objet de la loi précitée du 27 juillet 1961, puisque leur traitement était à charge du budget du Congo belge.

Ce dernier élément n'a été modifié que par le budget de 1960, et dans le cadre de l'assistance financière au Congo : à dater du 1er janvier 1960, ils sont rémunérés à charge du budget métropolitain afin de pallier dans une certaine mesure le déficit accusé par le budget du Congo.

De par les connaissances théoriques dont témoignent leurs diplômes, leur spécialisation, leur mode de nomination, leur régime de traitement, les agents temporaires de l'ex-Ministère des Affaires Africaines étaient donc des agents de l'Administration d'Afrique affectés à l'administration centrale.

La Belgique a contracté envers eux autant d'obligations qu'envers les agents d'Afrique, elle ne peut pas oublier que, par leur spécialisation, ils ont contribué en Belgique à l'essor du Congo ou sont rentrés dans la métropole parce qu'ils ont compromis leur santé au service de la Colonie Belge du Congo. La Belgique tiendra à leur accorder les mêmes

Besluit van de Regent van 3 mei 1948, ter uitvoering van artikel 19 van het statuut van het Rijkspersoneel, om tot vast Rijksambtenaar benoemd te worden. Zij werden trouwens voor de dienst in Afrika aangeworven, door het Vast Secretariaat voor Werving van het Rijkspersoneel, ingevolge examens die kunnen vergeleken worden met degene, die ingericht worden voor de werving van het personeel van de moederlandse besturen, en met toepassing van de regelen, vervat in de wetsbepalingen van 3 augustus 1919 en 27 mei 1947 betreffende de toekenning van de prioriteitsrechten aan de oud-strijders en gelijkgestellten bij het toekennen van de openbare betrekkingen. En nochtans bestond er geen verplichting deze laatste bepalingen toe te passen, daar het betrekkingen betrof die uiteraard bijzondere waarborgen vereisten waarover de benoemende overheid souverain zou moeten oordelen (artikel 5, lid 2, van de gecoördineerde wetten van 3 augustus 1919 en 27 mei 1947).

Jammer genoeg voor hen heeft de toestand zich grondig gewijzigd. De onafhankelijkheid van Congo deed de behoefte aan specialisten in koloniale aangelegenheden verminderen. En door de opheffing van het Departement werden automatisch alle nog vacante posten afgeschaft. Bovendien werd het besluit van de Regent van 3 mei 1948 gewijzigd wat de ambtenaren van de eerste categorie betreft : daar het niet meer kan ingeroepen worden voor benoemingen tot de aanvangsgraad, is dit besluit van de Regent in de praktijk niet meer toepasselijk.

Wat meer is, deze ambtenaren werden niet aangeworven volgens de regelen die door het statuut van het tijdelijk personeel zijn voorgeschreven en zij voldoen dus niet aan de voorwaarden om naar andere Departementen overgeplaatst te worden.

De afloop is dus onvermijdelijk. Bij gebreke van een algemene regularisatiemaatregel, zal de likwidatie van het Ministerie van Afrikaanse Zaken, die thans aan gang is, voor deze gezinshoofden betekenen dat zij hun betrekking verliezen en op de keien staan. Daarbij komt dat velen onder hen de leeftijdsgrens overschreden hebben, voor de deelneming aan de wervingsexamens die het Vast Secretariaat voor Werving van het Rijkspersoneel inricht, terwijl de regelmatig aangeworven tijdelijke ambtenaren tot deze examens worden toegelaten, welke ook hun leeftijd is.

Het is dan ook zeer betreurenswaardig dat bij gelegenheid van de afkondiging van de wetten van 27 juli 1961 geen enkele maatregel ten gunste van deze ambtenaren werd getroffen. Allen zijn zij nochtans, en in werkelijkheid ambtenaren van het Bestuur in Afrika, net zoals degenen die door de hogergenoemde wet van 27 juli 1961 zijn bedoeld, vermits hun wedde ten laste van de begroting van Belgisch-Congo viel.

In dit laatste element werd slechts verandering gebracht door de begroting voor 1960, en in het raam van de financiële bijstand aan Congo : vanaf 1 januari 1960 werd hun bezoldiging ten laste genomen door de begroting van het moederland om tot op zekere hoogte het tekort op de begroting van Congo te verhelpen.

De tijdelijke ambtenaren van het vroeger Ministerie van Afrikaanse Zaken waren dus ambtenaren van het Bestuur in Afrika die een post bekleedden bij het hoofdbestuur en dit om reden van hun theoretische kennis die blijkt uit hun diploma's, hun specialisatie, de wijze van hun benoeming, hun wedderegeling.

België heeft tegenover hen evenveel verbintenissen aangegaan als tegenover de ambtenaren van Afrika; zij mag niet uit het oog verliezen dat zij, door hun specialisatie in België bijgedragen hebben tot de bloei van Congo of naar het moederland teruggekeerd zijn omdat hun gezondheid ondermijnd werd in dienst van de Belgische

garanties qu'à leurs collègues qui ont pu continuer à prester leurs services en Afrique et le Gouvernement, dans sa déclaration du 13 janvier 1959, le leur a promis sans distinction.

L'intégration de ces agents dans les cadres du personnel des administrations métropolitaines ne constitue pas une dérogation aux principes de base du recrutement du personnel de l'Etat. En effet, ces agents possèdent les connaissances et qualifications équivalentes à celles qui sont exigées pour le recrutement direct; ils en remplissent toutes les conditions. En outre, par de nombreuses années de service, soit au Congo, soit au Ministère des Affaires Africaines, ils ont fait preuve à suffisance de droit, de leurs qualités scientifiques et administratives et ont ainsi, en fait, accompli une période de stage plus que suffisante.

Précédemment déjà, une mesure similaire a été prise lorsque des agents temporaires du Ministère des Colonies, rémunérés au budget colonial, ont été assimilés aux agents temporaires de l'Etat belge en vue de bénéficier d'une nomination générale des agents temporaires en qualité d'agents définitifs (lois des 13 juillet 1951 et 27 juillet 1953 et arrêté royal du 25 novembre 1953).

kolonie, die Congo was, België zal het zich tot een plicht rekenen hen dezelfde waarborgen toe te kennen als aan hun collega's, die verder in dienst konden blijven in Afrika, hetgeen hen trouwens zonder onderscheid door de Regering, in haar verklaring van 13 januari 1959, werd beloofd.

De opnemng van deze ambtenaren in de kaders van het personeel van het moederlands bestuur is geen afwijking van de grondbeginselen van de werving van het Rijkspersoneel. Deze ambtenaren beschikken inderdaad over kennis en kwalificaties die evenwaardig zijn met degene, die voor de rechtstreekse aanwerving vereist worden; zij vervullen daartoe alle voorwaarden. Bovendien hebben zij door hun talrijke dienstjaren, hetzij in Congo, hetzij op het Departement van Afrikaanse Zaken, genoeg bewijzen geleverd van hun wetenschappelijke en bestuurlijke hoedanigheden en op die wijze in feite een stageperiode doorgeemaakt, die meer dan lang genoeg is.

Ook vroeger werd een gelijkaardige maatregel getroffen toen het er om ging tijdelijke ambtenaren van het Ministerie van Koloniën, wier bezoldiging ten laste viel van de begroting van de kolonie, gelijk te stellen, met de tijdelijke ambtenaren van de Belgische Staat ten einde de tijdelijke ambtenaren, bij wijze van algemene maatregel, te benoemen tot vaste ambtenaren (wetten van 13 juli 1951 en 27 juli 1953 en koninklijk besluit van 25 november 1953).

A. SAINTRAINT.

PROPOSITION DE LOI

Article unique.

Les agents temporaires de l'ex-Ministère des Affaires Africaines sont assimilés aux agents de l'Etat soumis au statut des agents temporaires.

19 août 1961.

WETSVOORSTEL

Enig artikel.

De tijdelijke ambtenaren van het vroeger Ministerie van Afrikaanse Zaken worden gelijkgesteld met de aan het statuut van het tijdelijk personeel onderworpen Rijksambtenaren.

19 augustus 1961.

A. SAINTRAINT.